

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto . . . . . K 40—
za pol leta . . . . . 20—
za četrt leta . . . . . 10—
za 1 mesec 3:50

Posamezna številka 1 K.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 2

Ptuj, 9. januarja 1921

III. letnik

Naša nova vlada.

V primerno kratkem času se je tokrat posrečilo obema najmočnejšima strankama v konstituenti, demokratom in radikalcem, da sta sestavili vlado. Na novega leta dan je regent prestolonaslednik podpisal ukaz o novi vladi, ki je bila drugi dan potem zaprisežena. Potem so postali: Nikola Pašić ministrski predsednik in minister za zunanje stvari; Marko Trifković minister za pravosodje in minister za priprave za ustavotvorno skupščino in izenačenje zakonov; Milorad Drašković minister za notranje stvari in zastopnik ministra za zgradbe; Kosta Stojanović minister za finance (umrl 3. januarja); Jovan Jovanović minister prometa; Svetozar Pribičević minister prosvete; dr. Velizar Janković minister poljedelstva in vode in zastopnik verstva; dr. Hinko Krizman minister za šume in rude; general Branko Jovanović minister vojne in mornarice; dr. Slavko Miletić minister za pošto in brzojav in zastopnik ministra narodnega zdravja; dr. Vekoslav Kukec minister za socialno politiko in zastopnik ministra za prehrano in obnovo zemlje; Nikola Uzmević minister za agrarno reformo; dr. Milivoj Jovanović minister za trgovino in industrijo.

Ker je pričakovati, da vstopijo v vlado še neke manjše stranke, kakor muslimani, dobe tudi ti primerno zastopstvo v vladi in bo vlada popolna ter se lahko posvetila delu za državo.

Komunistovski upor se izjalovil.

Za novo leto so nameravali komunisti v Jugoslaviji vprizoriti upor, polastiti se državne

ALEKSANDRU!

Otilija Breznik.

Naš kralj iz Beograda,
je prišel k nam sem gor,
obiskat lepa mesta,
Celje in Maribor.

Naš kralj, lep vitez mladi,
mi ljubimo te vsi,
naš osvoboditelj mili
si, Aleksander ti!

Otel si nas suženjstva,
vzel tujcem nas iz rok,
ti srečne si in lepe
bodočnosti porok.

Si videl nas Slovence,
marljive nas ljudi,
si videl našo zemljo,
zemljo, ki vse rodi.

Vinogradi na gričih
pozdravljali so te,
in v bujnem žitnem polju
bogastvo nam cvete.

oblasti in vpeljati tudi pri nas vlado nekaterih ljudi po vzorcu ruskih boljševikov. Ti nasilniki naj bi razrušili vse, kar obstoja danes zakonov, ustanov in drugih javnih in privatnih dobrin, oni naj bi nebrzdano razpolagali z življenjem, svobodo in imetjem ostalih državljanov.

Kdo so naši komunisti? V njihovih vrstah imamo mnoge javne in skrite neprijatelje naše države in našega naroda, ki hočejo z neredom v državi razbiti to državo ter jo razdeliti med sovražne sosedje. Stotine ljudi, plačanih iz tajnih fondov, hodi iz kraja v kraj, z zborovanja na zborovanje, iz gostilne v gostilno ter ne dela nič drugega, kakor da z lažnjivimi, hujskajočimi besedami in obrekovanji izpodkopujejo pri nerazsodnih ljudeh zaupanje v državo in njeno bodočnost. Najbolj spredaj med motilci in agenti te propagande so tujci, ki se kot delavci vrivajo v delavske organizacije, da jih pridobe za anarhistično razkrojno delo in upropastijo državo. Tera ljudem ni, da bi zboljšali sedanji težavni položaj, nego da napravijo večji nered, celo anarhijo.

Naša državna oblast je doznala za to revolucionarno gibanje državi sovražnih ljudi. Predno so mogli komunisti zvršiti svoje zlobne protidržavne načrte, je vlada s krepko roko posegla vmes. Prepovedala je njihove liste, shode in zborovanja, zaprla je njihova zbirališča, zaprla pa tudi mnoge njihove voditelje, ki so se zdeli nevarni. Zagrozila je z ostrimi kaznimi onim, ki bi hoteli kaliti javni mir in ljudstvo pozivljati k upor. To je pomoglo.

Pa tudi mnogi pristaši komunističnega gibanja uvidevajo vedno bolj, da v komunizmu za nje ni rešitve. Komunisti so obetali zboljšanje njihovega položaja, ali z neredom, nasiljem, anarhijo se zboljšanje ne doseže. Ljudje zdrave pameti to uvidevajo in v mnogih krajih zapuščajo komunistovske vrste.

Kakor se je na Češkem pred božičem ponesrečil poskus komunistov, da razbijejo

Iz pohorskega lesa,
naj se ti zida grad,
kar Nemeč je porušil,
Slovenec povrne rad.

In s štajerskim premogom
naj v hiši ti gori,
kakor Slovenca srce
le za teboj plamti.

Iz štajerske pšenice,
naj gre ti kruh v slast,
naj z dušo in telesom,
Slovenec je tvoja last.

Naš kralj, naš Aleksander,
ti mili naš vladar,
pod tvojim žezlom biti,
Slovenec če vsikdar.

Kaj trpel je naš narod
pod tujcem od nekdanj!
Le pod teboj dobiti
upa slovenski raj.

Ti pelji nas v višave,
ti kaži nam to pot!
Naš kralj, naš Aleksander,
povzdigni Ti naš rod!

državo, tako bo tudi pri nas zmagal zdravi razam našega ljudstva. Komunizem je neka svetovna bolezen, ki napada razne narode. Treba se je te bolezni varovati, kjer pa se je že ugnezdila, jo je treba odstraniti.

Iz mestnega sosveta.

V seji 18. decembra se je med drugim razpravljalo, da bi prevzel posle mestnega fizikata državni zdravnik dr. Vrečko. Soglasno se je sprejel predlog, naj bi država prevzela vse agende mestnega zdravnika in to z ozirom na obupni gmotni položaj ptujskega mesta. Tudi mesto Ormož ne plačuje mestnega zdravnika, nego je samo za mesto Ormož posebni okrožni zdravnik, kterega plačuje država, in Ormož nima niti 1000 prebivalcev.

Ravnatelj Vajda se odpoveduje predsedstvu in članstvu kuratorija Mladike in Dijaškega doma, ker je z delom preobložen. Izjava se vzame z obžalovanjem na znanje, ker je ravno ravnatelj Vajda zavoda jako dvignil, osobito Dijaški dom, ki uživa sloves v Sloveniji in izven nje.

Ker se ima od 1. do 20. januarja 1921 popisati prebivalstvo in domača živina v mestu, se izvoli za to posebni odbor, v katerem je ravn. Vajda predsednik, dr. Senčar in ravn. Kersche pa člana.

Glasbena šola ima že 130 učencev, pa se še novi priglašajo. Da se izdatki za to šolo vsaj nekoliko pozrijejo, se bode pobirala članarina, oziroma prostovoljni mesečni prispevki po 4 K. Tudi se mislijo v korist Glasbene šole prirediti trije koncerti in sicer dne 11. januarja, 28. januarja in 22. februarja 1921.

Rusi v Ptuju.

V Strnišču pri Ptuju so našli zatočišče ostanki ruskih kadetskih zborov vsega okrog 1000 gojencev z učitelji, vzgojitelji in bližnjimi sorodniki. Ruski kadetski zbori so bili učni zavodi (realne gimnazije z internati) za 10—18 letne častniške in uradniške sinove, katerih očetje so opravljali službo v provinci, kjer pogosto sploh ni bilo učnih zavodov. Hčere takih uradnikov so se vzgojevale tudi v srednjih šolah z internati v takozvanih institutih. Kakor ni bilo vedno, da bi se častniške hčere možile le s častniki, tudi moškimi gojencem ni bilo treba, da postanejo vojaki, imeli so neomejeno pravico do izbire stanu. Če so se hoteli posvetiti vojaškemu stanu, so morali sevé kakor vsi drugi taki dovršiti vojno šolo.

13. novembra l. l. je bilo na ostanku teritorija, ki ga je staroruska vlada morala s težkim srcem izprazniti, še kakih 1000 častniških in uradniških sinov; teh sevé ni bilo mogoče pustiti sovjetskim nasilnikom, trebalo je, da se izselé. Učitelji in vzgojitelji so smatrali za dolžnost, da čuvajo še nadalje svoje gojence in skrbé zanje v tujini.

V Strnišču torej ne biva zdaj nikak so-

vražen vojni tabor; 10—18 letni dečki so tam in učitelji, pedagogi, ki so izgubili vse razen zavesti za vršenje dolžnosti do poslednjega diha, ko morajo pod najtršimi pogoji skrbeti za telesni in duševni blagor 1000 osirotelih otrok, ki so jim očetje v gigantski borbi za domovino častno padli.

Maksim Blumenau, Moskva.

Gospodarstvo.

Vinarski in sadjarski odsek slov. kmetijske družbe v Mariboru

imel je dne 11. decembra 1920 svojo četrto redno sejo v Mariboru, kjer se je posvetoval o raznih aktualnih vprašanjih v vinarstvu in sadjarstvu, glede katerih so se sklenile resolucije, ki so se predložile vsem merodajnim oblastvom v nadaljno rešitev.

1. Glede uvoza italijanskih vin. Opozarja se na nevarnost, ki preti našemu vinarstvu vsled uvoza italijanskega vina in se zahteva, da se Italiji pri predstojajočih trgovinskih pogajanjih uvoz vina ne dopusti, oziroma določi tako visoka carina, da bo omogočena našim vinogradnikom konkurenca. Da se to lažje doseže, se od vlade zahteva, da pritegne k omenjeni konferenci tudi enega vinogradnika-strokovnjaka, ki temeljito pozna odnose vinogradništva v Jugoslaviji in Italiji.

2. Glede sklepanja trgovskih pogodb z raznimi državami. Ker je država neposredno pred sklepanjem trgovskih pogodb z vsemi sosednimi in drugimi vinorodnimi in nevinorodnimi državami, se opozarja merodajne vladne faktorje, da z vso energijo ščitijo naše vinogradništvo na ta način, da onemogočijo uvoz vina iz vinorodnih držav ter dosežejo ugodne izvozne pogoje za naše vino v nevinorodne države. Da se ta cilj z vso gotovostjo doseže, zahtevamo pritegnitev strokovnjakov-vinogradnikov kot eksperte k našim delegacijam, določenim za mednarodna trgovinska pogajanja.

3. Glede kuhanja žganja iz sadja ter sadnih in grozdnih kakor tudi vinskih odpadkov. Ker se kuhanje žganja iz sadja, sadnih ter vinskih tropin in drož komaj izplača in vsled tega mnogi rajši kuhanje opuste in grede na ta način mnogi gospodarski proizvodi v zgubo, poziva odsek vlado, da naj tozadevna določila spremeni in zahteva:

a) Trošarina na žganje se naj pobira v srebru, toda ne poviša istočasno število hektoliterskih stopinj za 100 odstotkov, ker se kuhanje žganja pod sedanjimi pogoji ne rentira in bodo ostale neizrabljene v prihodnje velike množine sadja, sadnih in vinskih odpadkov, ki grede drugače v pogubo.

Kar se tiče trošarine proste žganjekuhe vsebujejo dosedanja predpisi celo vrsto določil, ki ne odgovarjajo današnjim razmeram, oz. vsled katerih zgubi neki del posestnikov in na posestvu zaposlenih delavcev (viničarjev), čijih odškodnina za delo obstoji večkrat ravno v odpadkih sadja in vinskih tropin, ki se ne dajo na drugi način izkoristiti, pravico do proste žganjekuhe, zatorej zahteva odsek:

b) da se med člane služabništva naj prišteje tudi vse na posestvu zaposlene delavce po skupnem številu delavnih dni na leto.

c) Pravico proste kuhe naj ima vsak producent brez ozira na to, ali plačuje kak obrtni davek ali ne.

d) Posestnikom, ki imajo več posestev, naj se da na prosto, da kuhajo na vsakem posestvu neki del njim za prosto kuho pri-poznanih dni

e) Deputati viničarjev v obliki tropin in sadja ali drož se naj upoštevajo kot njih lastni pridelek, ki ga sme viničar prosto ki ga sme viničar prosto kuhati pod istimi pogoji, kakor posestnik-producent.

f) Se naj dovoli, da smejo kuhati trošarine prosto različne vrste sadja, sadnih in vinskih odpadkov v raznih terminih skozi vse leto.

g) Naj se poviša časovna doba za trošarine prosto kuhanje žganja na dvakratno število do sedaj za to določenih dni.

Končno zahteva odsek, da se naj točenje žganih pijač na drobno spet dovoli in da ubogemu ljudstvu, ki si ne more privoščiti drugih okrepčil, možnost, da si nabavi vsaj to okrepčilo v zmerni meri.

4. Glede zaščite provenjence vina. Da se zloraba imen naših slovityh vinorodnih krajev, kakor ljutomerčan, pekrčan, zavrčan, bizeljčan i. t. d. na veliko škodo našega vinarstva enemogoči, oziroma omeji, se poziva vlada, da naj v interesu vinarstva in konzumentov izda za čas, dokler se ne izpopolnijo in zrednačijo obstoječi vinski zakoni v Jugoslaviji, naredbo v zaščito provenjence vina, s katero se:

a) pod kaznijo prepove točenje ali prodajo vina pod katerimkoli imenom naših slovityh vinskih gor, razven če se dotični prodajalec izkaže s tozadevno proizvodno priznanico;

b) določi, da se vino, ki ni krito s proizvodno priznanico, sme točiti in prodajati le pot imenom „vino“.

c) uvedejo komisije za presojo vin t. j. za varstvo provenjence in izdajanje proizvodnih priznanic ter določi pristojbina za izdajo proizvodnih priznanic:

d) pospeši kletarska kontrola v zaščito provenjence.

Za izdajanje prizvajalnih priznanic naj bi se ustanovile za vsaki vinarski okoliš (za področje vsake kmetijske podružnice) posebne komisije (Komisija za presojo vin za vinarski okoliš . . . . .), obstoječe iz treh članov, ki bi jih imenovala deželna vlada na predlog dotične kmetijske podružnice. Pri izdajanju priznanic bi se postopalo sledeče: en član komisije bi se podal v klet posestnika, kateri želi priznanico za svojega kupca in pretaka ravno vino za njega. Ta član bi vzel od napolnjenih sodov, ki so namenjeni za transport, vzorec ter vzorec in sode spričo posestnika zapečatil. Komisija bi se potem sešla po potrebi ter bi vzorce preskušala ter za vino, katero kvalitativno odgovarja, izdala certifikate (proizvodne priznаницe) proti določeni pristojbini.

5. Glede skladišča za umetni gnoj in druge gospodarske potrebščine v Mariboru. Ker se čisto dogaja, da dobiva Slov. Kmetijska družba razne gospodarske potrebščine v vagonih preko Špilja v Ljubljano in morajo vsled tega štajerske podružnice, ki dobivajo blago od družbe nositi dvakratne transportne stroške po železnici (največja nesmisel se dogaja pri razpošiljavi apnenega dušika, ki ga ima družba iz Ruške tovarne pri Mariboru v zalogi v Ljubljani in ga od tam pošilja spet na Štajersko), se Slov. kmetijska družba nujno poziva, da ustanovi za štajerske podružnice za blago, ki ga dobiva preko Špilja, v Mariboru primerno skladišče.

6. Glede izvoza in uvoza vinskih trt. Pred nekaj dnevi je bilo čitati po raznih listih, da je izvoz trt iz Jugoslavije prepovedan, kar je čisto naravno, ker je pomanjkanje trt v Jugoslaviji velikansko. Par dni pozneje je bilo čitati notico, da je tudi uvoz trt za- branjen. Za slučaj, da odgovarja notica resnici, se je vlado opozorilo, da je treba prepoved uvoza takoj ukiniti in uvoz na vse mogoče načine pospešiti.

* * *

„Petovia“ usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj. Vlada je odobrila pravila te delniške družbe, katero so ustanovili domačini v družbi z Ljubljansko kreditno banko, Mariborsko eskomptno banko in Hrvatsko trgovinsko banko v Zagrebu. Podjetje združuje vse panoge usnjarske industrije od strojenja surove kože do najfinejšega usnjenega izdelka. Poleg vegetabilnega strojenja se uvede hromovo strojenje. V obratu je tovarna za gamaše, torbice in fino galanterijo, izdelujejo se razno- vrstni kovčegi in priklopila se je tovarna za čevlje. Prvovrstni strokovnjaki so za podjetje zagotovljeni. Delniška glavica znaša 25 milijonov kron in je od te glavice 16 milijonov K že vplačanih oz. kritih s prevzetjem tovarne za usuje. Ostalih 9 milijonov K se bo v kratkem emitiralo. Za ugoden razvoj tega novega podjetja so padani vsi pogoji. Posamezni špeciální obrati so takorekoč v

Jugoslaviji brez konkurence. Zadostne množine domačih surovin so na razpolago. Tudi življenski pogoji delavstva so v ptujskem okraju ugodnejši, kakor kje drugod. Ker združuje podjetje vse štadije fabrikacije, je pričakovati, da bo moglo ugodno uplivati na znižanje cen. Podjetje hoče organizirati tudi detajlno trgovino svojih izdelkov in bo samo nadzorovalo oz. predpisovalo detajlne cene.

Naše vinogradništvo. Vse vinogradništvo v naši državi zavzema približno 260.000 ha in daje okoli 5.000.000 hl vina. Največ vinogradov ima Dalmacija (76.000 ha), Slovenija je s svojimi 35.000 ha na petem mestu. Povprečno se pridelava pri nas na hektaru 25 do 40 hl vina, kar je dosti premalo. Francoska ima 1.500.000 hektarov in pridelava 70 milijonov hl. to je 40 do 45 hl na hektar, in sicer boljšega vina kot pa je naše. Vzrok leži v kletarstvu, ki je na Francoskem silno razvito. Obiskujte kletarske tečaje!

Zvišanje cene sirovemu tabaku. Monopolska uprava je znatno zvišala odkupno ceno za tobak, da bodo imeli pridelovalci od enega hektara 10 do 12 tisoč dinarjev kosmatega dohodka. Vsled tega se pričakuje povečanje produkcije, ki bo narasla prihodnje leto na 20 milijonov kilogramov. S to količino bi bila krita vsa domača potreba, ostalo bi pa še dosti za izvoz. Kosmati dohodki za tobak so za leto 1921. preračunjeni z eno milijardo D.

Z novosadskega žitnega tržišča. Radi omejenega prometa vsled stavke v premogokopih je onemogočeno vsako trgovanje iz Jugoslavije v inozemstvo. Vendar to dejstvo ni uplivalo na cene, ki so ostale neizpremenjene. Pšenica od 940—960, rž 780—800, oves 270—280, ječmen 500—530, nova koruza 350—370, stara koruza 350—380 kron. Fina moka stane od 14.40—14.70 krone. Ostale vrste so za 1 krono cenejše. Otrobi od 280 do 300 kron.

Olivnega olja ima letos Dalmacija mnogo in najboljše kakovosti, zato našim trgovcem ni treba, da ga naročajo iz inozemstva. Kupci na debelo naj se obračajo na Uljarsko zadrugo v Igranimu (Macarsko) v Dalmaciji.

Trboveljska premogokopna družba. Temeljem sklepa občnega zbora družbe so bili v upravni svet kooptirani gg. vitez Josip Pogachnik, gradbeni ravnatelj ing. Klinar, bančni ravnatelj A. Prapotnik in odvetnik dr. Ivo Benkovič. V upravnem svetu je sedaj pet Francozov, en Švicar in štirje Slovenci, tako, da ti skupaj tvorijo večino. — Sklep občnega zbora glede emisije novih delnic in dogovor s francoskimi posestniki obligacij se je predložil oddelku za trgovino in industrijo v svrhu odobritve. Za Jugoslavijo se je rezerviralo 30.000 delnic nove emisije, ki so se oddale domačemu bančnemu konzorciju.

Dopisi.

Akademski ples v soboto 8. t. m. se začne točno, ker je po odloku višjega šolskega sveta z dne 13. marca 1920 št. 3320 srednješolski mladini plesanje dovoljeno le do polnoči.

Mestni kino Ptuj. Danes prvovrstna filmska senzacija. Dne 8. in 9. januarja 1921 Tajnosti iz Rima. Kolosalno napeti filmski slager v 4 velikih dejanjih. V glavni vlogi svetovni umetniki. Vrhunec dramske napetosti. Kolosalno zanimljivi dogodki v večnem mestu in druge nebrojne senzacije nad senzacijami! Predprodaja vstopnic v soboto od 2. do 4. ure in v nedeljo od 11. do 12. ure. Vstop za mladino pod 16. letom prepovedan. Ravnateljstvo: M. Murko. — Rimske skrivnosti. Pustolovska drama v štirih dejanjih. Bogati Marko Roka se je po 15 letih vrnil iz Amerike. V svojo hišo hoče vzeti vdovo in otroka svojega umrlega sina, ki ga je svoj čas zavrzel radi te ženitve. Izve, da nastopa Loti, njegova snaha kot plesalka v varietejem drugega mesta. Obrne se na ravnatelja varieteja Petersena s prošnjo, naj sporoči Loti njegovo namero. Petersen, zločinec, ki je v zvezi z družbo pustolovcev, ima ljubico z otrokom, in ko pride pismo, sklene, da ga

ne pokaže Loti, nego da pošlje svojo ljubico in otroka, češ da je snaha, v Rim k Roki in da dobi s časom priliko, da oropa starega moža njegovega premoženja. Loti pa ima v vsakem oziru močnega, nesebičnega prijatelja v atletu Ursu, ki nastopa v varietetu ko rokoborec in igra vsak večer po 1 igro tudi s 14 letnim Lotijinim dečkom. Ursus opazi, da je pismo prišlo, ga deloma čita, toda Petersen ga pri tem zasači. Iz pisma je samo zvedel, da je Lotin oče v Rimu. Sluti, kaj namerava Petersen, in pregovori Loti in dečka, da odpotujeta v Rim. Ali zločinski Petersen prepreči to potovanje; dečka da odpeljati in spraviti v zapuščeno klet, zvestega pametnega psa Lotinega vrže pa v vodo. Ali pes se reši iz vode in deček uide iz kleti; Ursus in Loti po psu zopet najdeta dečka. Iznova se hočeta Ursus in Loti z dečkom napotiti v Rim, ali Petersenovi pomočniki delajo razne ovire. Med tem je sprejel stari Roka Petersenovo ljubico kot snaho in njenega otroka kot vnuka. Petersenu poroča ta, kaj se dogaja v hiši. Sklene, da napade starca in mu uropa denar. Ursus pride s spremstvom v Rim, ali Petersenovi pomagači ga z zvijačo spravijo v skrito ječo in zvežejo tam z vrvmi. Močnemu Ursu se posreči pa tudi tokrat, da vse tri osvobodi, pes, ki so ga vzeli pomagači s seboj v Rokovo vilo, pride k skrivališču in pelje nazadnje oproščence v Rokovo vilo, iz ktere je bil pobegnil. V vilo pridejo z dvema stražnikoma, ki sta se jim med potom pridružila, ravno v trenutku, ko je bil Roka v najhujši zadregi in so roparji hoteli uteči. Ursus se nad vsemi maščuje in Roka more objeti pravo snaho in svojega vnuka. Tudi Ursus sme upati na boljšo bodočnost.

Per pedes apostolorum — per currum protestantium. Apostoli so prehodili velik del sveta — peš. Zato še danes pravimo „per pedes apostolorum“ (po apostolskih nogah), če hočemo reči, da smo napravili potovanje peš. Današnji nasledniki apostolske skromnosti raje opravljajo svoja majhna pota v kočijah in, če nimajo svoje dovolj elegantne, si jo izposodijo pri nemškem protestantu!

Potrpljenja je konec. Dne 18. maja 1920 je poročal graški Morgenblatt, da so se posvetovali v Gradcu iz Jugoslavije ubegli renegati, kako oškodovati našo državo ter doseči pripojitev južne Štajerske k Nemški Avstriji. Mi smo takrat velevali mir, ker bode sicer prišlo zlo na naše sodržavljane druge narodnosti. To ni zaleglo. Zopet je bilo zborovanje omenjenih sovražnih nemškutarskih ubežnikov. Sklenili so, da se obrnejo na zvezo narodov, ter zahtevajo plebiscit za južno Štajersko. Mi bi se tega plebiscita nikakor ne bali. Smatramo pa zborovanje in sklepe omenjenih za nesramna izzivanja. Dostojen odgovor podamo. V nedeljo zvečer se je vršilo tukaj zborovanje Jugoslovanske matice, na katerem so se storili primerni sklepi. Pušice, naperjene od naših sovražnikov na dobrobit naše države, morajo pasti na njihove nemškutarske in nemške sobrate in bodo ev. porušili te, svojega doma pa si ne damo nikakor rušiti. Za to jamčimo.

Občni zbor čitalnice. V četrtek dne 6. januarja se je vršil občni zbor Čitalnice. Bil je izvanredno dobro obiskan. Vladalo je naj-sijajnejše razpoloženje. V stvarnih debatah smo se posvetovali v najboljšem soglasju glede rešitve aktualnih vprašanj. Vse je vodila misel, kako složno graditi. Razdiralci in kritikastri so izostali. Izvolil se je odbor, ki mu načeluje prof. dr. Komljanec. Obstoji prilično do polovice iz mladih, šele v Ptujju došlih gospodov. Vsled navdušenega razpoloženja so se časopisi licitirali do 2/3 naročilne cene in nekateri celo višje nego znaša naročnina. Ker so sedanji prostori Narodnega doma za sedanje potrebe premajhni, se je razpravljalo tudi o načinu povečanja tistih. Prevladalo je mnenje, da je za sedaj potreba povečati prostore potom adaptacij, jednakočasno pa vzame novi odbor vprašanje nove moderne stavbe resne v pretres ter začne zbirati na vse mogoče načine zanjo. K temu pripomnimo, da bo novo stavbo čez

par let z ozirom na naše splošne potrebe morda rada ustvarila podjetnost kakega denarnega zavoda, ali privatnika, ki bo iskal dobiček. Kaj ko bi se za sedanje cene prodalo sedanje poslopje Narodnega doma, neobhodno potrebni lokali bi se obdržali v najemu, denar bi se naložil in bi se ob močno padlih cenah zidalo? Vsa ta vprašanja bo imel rešiti novi obbor. Jugoslovane brez razlike politične pripadnosti pozivljamo, da vstopijo kot člani v Čitalnico!

Vsi na koncert glasbene šole! Dne 11. januarja t. l. ob 8. uri zvečer priredi v mestnem gledališču učiteljsvo Glasbene matice koncert z obširnimi in zanimivimi programom. Na mnogobrojno svidenje!

Na naslov zdravstvene oblasti v Ptujju. Negigijenične razmere pri državni bolnišnici oziroma hiralnici so take, da bi delale sramoto vaški občini, kaj še le mestni. Iz greznice imenovanih zavodov teče vedno gnojnica v občestni jarek, ki nima odtoka in stoji tam pol leta ter okužuje vso okolico s smradom in kalmi raznih bolezni. Greznico izpraznijo ob vsakem dnevnem času in vozijo gnojnico v sodih, ki ne drže dobro in tako gnoje ceste. Na zadnje izpraznijo sode v neposredni bližini hiš in to tudi ob najhujši vročini, da morajo prebivalci vdihovati okuženi zrak. Te razmere so neznosne, zato naj zdravstvena oblast poskrbi, da se nedodatki odpravijo.

Ptujsko olupševalno društvo, kje si? Tako človek vzklikne, ko gre okoli stolpa mestne cerkve in vidi, da gotovim ljudem tisti prostor služi za odlaganje smeti. Bojda bodo zdaj nosili odpadke in smeti na hodnik pred magistrat, morda se potem lahko zgame.

Dečje stanice (otroški vrtec) poduk se prične šele 10. januarja. Vodstvo.

Za „Jugoslovansko matico.“ Na „Martinov večer“, ki ga je priredilo dne 13. novembra pevsko društvo „Zarja“ v Narodnem domu, se je nabralo v protest rapalski pogodbi 538 K. Dne 18. dec. je znesla zbirka na „kolinah“, ki jih je priredilo ptujsko učiteljsvo K 245-14. Na Štefanovo pa je nabral g. ravnatelj Kveder v veseli družbi pri Bračiču 201 K. Ob priliki praznovanja gđc. Lozinšek se je nabralo 100 K. Nadalje je daroval g. Rud. Ilvš-k, davč. uprav. pri Sv. Vidu 100 K, g. Čuš Martin, veleposestnik v Mezgovcih pa 20 K. Darovalcem prisrečna hvala, vsem drugim pa v obilo posnemanje v novem letu!

„Pripravljalni odbor za dobavo elektrike s sedežem v Ptujju“ naznanja, da se bo vršil v prvi polovici meseca januarja sestanek interesentov za Ptujski okraj. Kakor je razvidno iz zadnjic objavljenega zapisnika v Varaždinski seji, se nahaja važna gospodarska akcija v odločilnem položaju. Dognati je treba, ali bo mogel Ptujski okraj z mestno občino v Ptujju izpolniti pogoje, katere stavi elektrarna Fala za izvršitev projekta. Mestna občina Ptuj in Ptujski okraj morata prevzeti jamstvo za dvainpol milijona kron delniške glavnice. Posamezni posestniki, obrtniki in drugi interesenti bi morali javiti, da prispevajo za vsako priklopljeno svetilko 1000 K in za vsako konjsko silo 2000 K. K sestanku so povabljeni strokovnjaki in se bomo javno razgovorili, ali nam je mogoče prevzeti zahtevane prispevke. Imamo prepričanje, da je naše občinstvo pripravljeno tudi za velike žrtve, samo da se uresničijo v gospodarskem oziru tako koristni načrti.

Središče. Vzgoja na krščansko katoliški podlagi mora res imeti pri naših klerikalnih pravila posebnega sistema, katera so se pojavila na prireditvi 2. januarja „Slov. katoliškega izobraževalnega društva v Središču“, pri gosp. K. in na prireditvi zaposlenih rediteljev, namreč da dobi pri nepravilni zasedbi sedežev pravico tisti, katere „pol viere“ prej pride in si poljubno vsede celo na „dva sedeža.“ Nazadnje bi imel še čast opravičiti se pri taki gospodi, da sme biti v zadnji, namesto v sprednjih vrstah, kar bržkone zahteva vzgoja na taki podlagi. Toda Vi gospodje bi si potem lahko šteli v čast, ako bi imeli v Vaši podlagi vsaj 10% galantnosti, da bi zadovoljili tudi obiskovalce, ne pa samo Vašo blagajno. V tem oziru prizadeti.

Strnišče. 26. p. m. se je vršil tu ruski pevski večer, kakršnega Strnišče pač še ni doživelo. Uprizorila ga je skupina nameščencev krimske in moški zbor donsko-kazaške kadetne šole, ki bivajo začasno v našem taborišču, torej pravi Rusi, ki so pač najbolj v stanu izraziti duševno vsebino ruske nacionalne glasbe. Bil je čisto ruski pevski večer in prav je bilo. Krimci so seznanili občinstvo z globokomiselnimi, otožnimi napevi Velikorusov in z živo razigranimi, na srbske melodije spominjajočimi pesmimi Rusinov. Peli so s sigurno priciznostjo in slogu odgovarjajoče. Le kompizicija Krylov-a basni „Strekoza i muravej“ (Kačji pastir in mravlja) se nam zdi nekoliko ponesrečena; ali pa je morda komponist vedel, da kačji pastir kljub pesniku ne poje. Ruske in rusinske pesmi so se pele v pestri mnogoličnosti in zato je bil pregled posebnosti vsake skupine otežkočen. V bodoče bi bilo dobro oboje ločiti. Donski sinovi so peli pesem o svoji reki in narodne napeve tako naravno, kakor zmorejo to le inteligentni domačini. Nedogledna step z vsemi svojimi čari, kazaško življenje z vso zvestobo in vsemi nevarnostmi, vsa strastvenost njih narave se je zrcalila v teh kozaških pesmih. Občinstva je bilo mnogo; bilo je pevcem nad vse hvaležno; zato je pričakovati, da bodo naši dragi ruski gostje pri nameravanem nastopu v Ptujju v prvem tednu januarja našli prisrčen sprejem in razprodane prostore.

Železniška zveza s Prekmurjem. Edina železnica iz Slovenije v Prekmurje pelje čez Čakovec v Dolnjo Lendavo. Do Čakovca gre Južna železnica, od Čakovca do Lendave pa državna, ki je podrejena ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu. To ravnateljstvo se trudi z vso bistroumnostjo, da onemogoči zvezo Slovenije s Prekmurjem. Vlak Južne železnice pride v Čakovec ob 12. uri 24 min. Vlak državne železnice pa se odpelje iz Čakovca 5 min. pred 11. uro, pride v Lendavo dredi 12. uro in čaka tam skoro 3 ure na povratek. Južna železnica se mora ozirati na zvezo na Pragerskem, njen vlak more prej priti v Čakovec. Toda vlak državne železnice bi lahko počakal v Čakovcu in bi še imel dovolj časa, da prevozi progo Čakovec-Dolnja Lendava (23 km) tja in nazaj v istem času kakor vlak Južne železnice progo Čakovec-Koteriba (30 km). Tako bi imelo Prekmurje vsaj enkrat na dan v obeh smereh neposredno zvezo s Slovenijo. Po leti je bila zveza v smeri v Prekmurje, ni pa bilo zveze nazaj, ker je Lendavski vlak prišel prepozno v Čakovec. Proti temu se je potujoče občinstvo pritoževalo. Zagrebško ravnateljstvo državnih železnic je potem napravilo vozni red, da je zveza v smeri iz Prekmurja, ni pa v nasprotni smeri, dasiravno bi se dalo oboje spojiti, kakor smo prej dokazali. Ali se gg. pri ravnateljstvu v Zagrebu norčujejo iz potujočega občinstva?

Politične vesti.

Boji za Reko končani. Ko je Italija pokazala resno voljo, da noče več podpirati pustolovca D'Annunzia, mu ni preostalo drugo, nego da je z ogorčenim srcem zapustil kraj svojih pustolovščin. 29. decembra je izročil oblast nad mestom in luko civilni reški vladi. Ta je stopila v pogajanja z regularnimi italijanskimi četami in se zavezala, da izpolni pogoje rapalske pogodbe.

Finančni minister Stojanović je umrl v ponedeljek v jutro po kratki bolezni. Sredi dela ga je pobrala nemila smrt, 53 let starega. Bil je mož dela, eden onih redkih politikov, ki jim je več za stvar samo in splošnost, kakor za osebe in za stranko. Bil je eden najsposobnejših politikov in državnikov svobodne Srbije, odličen član Demokratske stranke.

Železničarska stavka v Avstriji. Radi neugodnega gmotnega položaja so začeli železničarji na Dunaju stavkati. Zahtevajo mesečno plačo najmanj 5000 K in letni nabavni dodatek 6000 K. Stavka se širi po vsej

progi Južne železnice in ogroža aprovizacijo Dunaja. Neljuba je stavka tudi za potnike, ako s kake postaje železničarji nočejo dalje voziti. Ponekod so potniki z revolverji prisilili železničarje, da so jih pripeljali vsaj v bližnje večje mesto.

Odstop avstrijske vlade. Ker avstrijska vlada ne dobi iz inozemstva potrebnega kredita, prehrana doma pa je obupna, hoče odstopiti, da bi drugi možje poskusili rešiti propadajočo Avstrijo.

Književnost.

Knjige Družbe sv. Mohorja za l. 1920. Za l. 1920 je izdala družba troje knjige, koledar za leto 1921, V boj za krščanske resnice in čednosti in Kako si ohranimo ljubo zdravje. Čtivo, ki ga nudi družba svojim društvenikom, je precej skromno. Ena knjiga nam razlaga krščanske resnice, kakoršne poznamo že iz katekizma in se razlagajo po nedeljah v cerkvah. Druga nam govori, kako si ohranimo ljubo zdravje. Je to zadnji snopič obširnejšega dela; razpravlja o spanju, obleki, kužnih in spolnih boleznih ter o negovanju lica, rok, zob in ust, oči in ušes. Govori še o vzrokih in preprečevanju nekaterih drugih bolezenskih skupin. Ljudje naj bi s pridom čitali to knjigo in se obvarovali marsikake bolezni. V koledarju nam Ksaver Meško slikovito opisuje, kako je moral bežati s Koroškega, kako hudo se godi našim rojakom na Koroškem pod zdvijano nemško besnostjo. Manjša članka govorita o St. Šrabcu in odkritju njegovega spomenika. Poseben članek je posvečen orlovskemu taboru v Mariboru. Tudi Mohorjevo družbo je zadela neka kriza. Ne samo, da se je morala preseliti iz Celovca v Prevalje, še hujše je, da pada število njenih udov, za l. 1920 jih ima 43.608, za 16.069 manj nego l. 1919 in 46.904 manj nego l. 1918. Odbor išče vzrokov in jih hoče najti v previsoki naročnini pa v lanski zakasnelosti. Bo pa menda še neki drugi vzrok: vsebina Mohorjevih knjig. Ljudje bi radi poleg verske vsebine tudi kaj drugačnega duševnega razvedrila. Vsebinska bi morala biti čim bolj raznovrstna, da zadovolji tudi ude, ki ne žele le molitvenikov. Družbena pristranost se kaže n. pr., da se obširno opisuje orlovski tabor v Mariboru, o regentovem prihodu v Slovenijo pa čitamo le nekaj vrstic. Sokolski zlet v Mariboru, ki je bil tudi nekaj veličastnega, se seveda ne omeni niti z besedico. Naše ljudstvo, vsaj duševno bolj razviti krogi, želi tudi nekaj več kulturne nepristranosti.

Razno.

Meja med Sv. Duhom in Muro. Na zadev-

no vprašanje razmejitvene komisije glede meje med Sv. Duhom in Muro je sklenila pariška konferenca veleposlanikov: Kot izhodišče za ureditev meje med Sv. Duhom in Muro ima služiti križišče razvodja med Dravo in Sakovo, z administrativnimi mejami med okraji Maribor in Lipnica, 200 in vzhodno od cerkve Sv. Duha. Nadalje je pariška konferenca odredila, da se smejo na administrativni meji med Sv. Duhom in Muro izvršiti po potrebi malenkostne izpremembe. Na podlagi tega sklepa so bila 28. decembra med avstrijsko in jugoslovansko delegacijo pogajanja, ki so izvzemši majhen del dovedla do sporazuma. Natančno se bo določilo po zemljeknjižnih podatkih.

Pred mariborsko poroto so bili obsojeni mesarski vajenci „Prve jugoslov. tvornice za milo“ Ubeleis, Črnko in Marat na eno ozir. 2 leti težke ječe, ker so z oddajo loja s ponarejenimi listki tvrdko oškodovali za 170.000K. — Na smrt je bila obsojena Ana Trančar iz Št. Ilja, ki je pred meseci umorila svojega moža.

Aretiranega Radičevega agenta Marčenka, pri katerem so našli važne dokumente, zlasti korespondenco med Radičem in znanim frankovskim veleizdajnikom Gagliardijem (Radič se imenuje „šef v Hrvatski“, Gagliardi pa „zagranični šef“) so poslali v Beograd.

Sanatorij v Mariboru. Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro v Ljubljani je v zmislu sklepa zdravstvenega sveta za Slovenijo in Istro dovolil kirurgu dr. Mirku Černič in ginekologu dr. Benjaminu Ipavicu otvoritev sanatorija v Mariboru v hiši Maistrova ulica št. 19. Ta sanatorij bo na razpolago mariborskim zdravnikom, ki žele zdraviti svoje pacijente v sanatoriju. Sanatorij bo moderno opremljen in bo zadostoval vsem potrebam moderne medicine. S tem prevažnim korakom (n. pr. v Ljubljani so 3, v malem Celovcu sta 2 sanatorija) je zdravstveni odsek zadostil nujni želji in potrebi prebivalstva, razentega pa razbremenil vedno prenapolnjeno mariborsko bolnico.

Maribor. Policija je dne 1. januarja zjutraj zasedla lokale tajništva komunistične železničarske organizacije v delavnicah južne železnice, arhive zaplenila in prostore zapečatila.

Redni občni zbor

za pretečeno leto 1920 sklicuje načelstvo
Tvorne čevljarke zadruga v Ptuj
za dan 24. januarja 1921 v zadržno delavnico,
Na Skritem št. 1, ob 9. uri predpoldan, s sledečim dnevni redom:

1. Prečitanje zapisnika.
2. Potrdilo računskega sklepa za leto 1920.
3. Razpolaganje z dobičkom.
4. Izprememba pravil.
5. Nastavljenje uradništva in vstop in izstop članov.
6. Volitev zadržnega odbora in nadzorovalnega sveta.
7. Predlogi.

Vsi člani se vabijo k točnemu obisku. Načelstvo.

A I 172/20

Prostovoljna dražba.

Gostilna in trgovina,

znana pod imenom „pri Huterju“ v Stojncih pri Ptuj, se bode prodala na prostovoljni javni dražbi v nedeljo, dne 23. januarja 1921 ob 9. uri na licu mesta v Stojncih št. 100. Izklicna cena K 50.000.— oziroma K 303.— Tudi se bodo prodajale različne premičnine, katere se bodo izklicale po cenilni vrednosti. Dražbeni pogoji so na vpogled pri kr. notarju Francetu Strafella v Ptuj, med uradnimi urami.

Okrajno sodišče v Ptuj oddl. I,
dne 3. januarja 1921.

Kovaški učenec

pošten in priden se sprejme pri g. Janezu Spolenaku, kovaški mojster na Bregu pri Ptuj.

KOTLE

za žganje kuhati in perilo

od 30 do 500 litrov se izdelujejo pri tvrdki Horvat in Peške, Ptuj, Vošnjakova ulica št. 11.

Naznanilo.

Podpisani naznanja cenj. obč. v Ptuj in okolici, da od sedaj naprej izdeluje gornje izdelke in gamaše in se priporoča za obilen obisk. S spoštovanjem

F. Krois, čevlj. mojster,

v PTUJU, Cankarjeva ul. 12.

Stavbinska družba Treo & drugi

se priporoča.

Prva jugoslov. tovarna za usnje in čevlje na Bregu pri Ptuj

kupuje svinjske kože

po najvišjih cenah. Sprejmejo se v tovarni na Bregu, pri usnjariju g. Francu Potočniku, Minoritski trg št. 3 in v trgovini Josipa Piricha, Hrvatski trg.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Ptuj.

Delniška glavnica in rezerve okroglo 95,000.000.—

CENTRALA V LJUBLJANI.

Prometno mesto državne razredne loterije.

PODRUŽNICE v Splitu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in v Borovljah.

Obreduje vloge na knjižice in na tekoči račun s 3½% brez odpovedi, proti 3 mesečni odpovedi s 3¼% čistih.

Daje trgovske in aprovizijske kredite. ∴ Izvršuje vse bančne transakcije. ∴